

Tan – szabadság

Az emberi érintkezés haszna

Törvényre vár a felsőoktatás is, de a várakozás nem mindenütt jelent passzivitást. A közelmúltban indított sorozatunkban elsősorban olyan munkákról számolunk be, amelyek a tananyag megváltoztatásával is a tanszabadságot, a korszerűbb egyetemet célozzák meg. Ismertettük már a filozófia, a pszichológia oktatásában várható változásokat a JATE-n, ezúttal pedig az anyanyelvi képzés egyik érdekes, új programjáról érdeklődtünk a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán; Karikó Sándorné adjunktus készítette, s nem csak a főiskolán oktatja.

– A program elnevezése: személyközi és anyanyelvi kommunikációs gyakorlat. Ha jól sejtem, ez nem pusztán beszédgyakorlatot jelent, bár emlékezetem szerint még ezt sem tartalmazta a pedagógusképzés korábban.

– Azt írtam a programvázlat végére, hogy mindazok számára javasoljuk, akik hivatásuknál fogva, szükségszerűen érintkeznek a nyilvánossággal. Szóbeli és írásbeli megnyilatkozásaik hatásán, személyes fellépésük hatásán mérhető a munkájuk eredményessége. Jóval szélesebb körben ajánlható tehát ez a tréning, nem csak a leendő magyar nyelv és irodalom szakos tanároknak. Az én meggyőződéseim szerint a pedagógusképzés alapstúdiumai között kellene lennie, hiszen az iskolában egyáltalán nem csak az a fontos, hogy mit mond a tanár. De helye lenne az orvos-, a jogász-, a menedzserképzésben is. Ha a hatással nem törődünk, ha nem vizsgáljuk a közeg, amelyben megszólalunk, ha – még a megszólalás előtt – nem tudatosítunk dolgokat, amelyek a hatást erősen befolyásolják, akkor sok mindent elronthatunk. Ez a program, amit összeállítottam, tulajdonképpen nem tartalmaz novumokat; a pszichológia, a nyelvészet, a retorika, a kommunikációelmélet és más diszciplínák ismert elemeit sorakoztatja meghatározott rendben, abból a célból, hogy számos szakma művelőjének segíthessünk eredményesebben kommunikálni.

– Kérem, legalább vázlatosan ismertesse, mit tartalmaz a program.

– Számba vesszük a személyközi kommunikáció sikerességének feltételeit. A vizuális hatást, vagyis annak a környezetnek az összetevőit, amelyben megszólalunk. Ezen belül vizsgáljuk a testtartás, a testmozgás „nyelvét”, a partnerviszonyt. Vizsgáljuk az akusztikus hatást, a szóbeli érintkezés alapszabályait; a személyiség és az image kérdéseit, a szerepeket. Jellemezzük a kommunikációs folyamatot, az információ természetét a különféle közlésfolyamatokban. S végül foglalkozunk a leggyakoribb kommunikációs zavarokkal.

– Kik tanulják mindezt a főiskolán?

– A magyar szakosok, mégpedig a retorika elnevezésű, két szemeszterre előírt tantárgy keretében. Nincs szó valamiféle partizánakcióról: a klasszikus retorikai stúdiumok is beépülnek ebbe a programba; de úgy gondolom, valamivel életközeli ismereteket és gyakorlatot szerezhettek így a hallgatók, mintha csak a hagyományos szónoklattant tanulják. Ezenkívül speciális kollégiumként minden évben meghirdetjük – rajtam kívül még két kollégám vezet hasonló programokat –, tehát más szakosok is résztvehetnek a tréningen. Igaz, hogy csak 15 fős csoportokban, hiszen itt tényleg személyre szólóak a foglalkozások. Örömmel látom, hogy a kommunikációs gyakorlatok igen népszerűek, a hallgatók élvezik az önmagukkal való ismerkedést, és előbb-utóbb megérzik, milyen hasznosak ezek az ismeretek a mindennapi életben.

– Mindig azt hittem, mindenféle kommunikációs helyzetben inkább a partneremre kell figyelnem, s nem önmagamra.

– Ez így is van. Csakhogy éppen a partnerre figyelést teszi lehetetlenné, vagy tökéletlenné, ha az ember nem rendelkezik olyanfajta mély önismerettel, amikor már könnyedén, szinte automatikusan képes kontrollálni a saját magatartását. Az úgynevezett természetes viselkedés megtanulható, vagyis elérhetjük, hogy különböző szerepeinkben nem keltjük azt a benyomást, hogy szerepet játszunk. Aki tökéletesen tisztában van magával, ismeri a saját viselkedésének, gesztusainak, beszédmódjának hatását és még azt is pontosan tudja, melyik kommunikációs szituációban mit akar – az képes a másokra összpontosítani, és ez a hasznára válik. Számtalanszor előfordult, hogy üzletemberek tárgyalását felvettük videóra, s a gyakorlaton, amikor szöveg, illetve hang nélkül játszottuk vissza, mindenki azonnal felismerte az előfordult kommunikációs zavarokat. Egy nyakkendőigazítás, egy gesztus, a beszéd ritmusának, a hangerőnek az apró megváltozása azonnal rávezethet, hogy valami nincs rendben; mondjuk szépítette némileg az adatokat a partnerem; de mit ér, ha csak utólag döbbenek rá? Az adott kommunikációs helyzetben ezeket az önkéntelen, automatikus gesztusokat, mimikát viszont kizárólag akkor vehetem észre, ha a partneremre összpontosíthatok, mert magamat tökéletesen ismerem és ellenőrzöm. Az embernek ez a létrehozható, kialakítható belső egyensúlya bármilyen kommunikációs helyzetben legalább 50 százalékos sikert jelenthet.

– Melyek azok az emberi kapcsolatok, amelyekben mindennek különös jelentősége lehet?

– Tulajdonképpen mindegyik, ahol azon áll, vagy bukik az eredményesség, hogy mennyire vagyunk képesek figyelni a partnerünkre. Szükségünk van a belső egyensúlyra, az önismeretre és önkontrollra az újságíróknak, az üzletembereknek, a tanároknak, az orvosoknak, az ügyvédeknek...

– Az a baj, valóban, hogy talán túl kevesen vannak, akik ilyenfajta tudatossággal alakítják kapcsolataikat. Akármelyikünk naponta tapasztalja, hogy az emberek egymás iránti érdeklődése, fogékonysága nem mindig eleven. A kommunikációs helyzetekre nem a humánus, a jellemző.

– Ez sajnos így van, pedig ha csak a legalapvetőbb összefüggéseket ismernék, könnyen rájöhetnének: igazából nem akkor győznek egy vitában, ha eleve mindenáron győzni akarnak, megsemmisíteni a partnerüket. Ha mégannyira meg is vagyunk győződve a saját igazságunkról, akkor is érdemes a másakra figyelni, hátha valami olyasmit mond, ami az én gondolataimat előbbre viszi. Ez még a kisdíák-tanár viszonyban is előfordulhat.

SÜLYOK ERZSÉBET

A modern melletti poszt

Azt hiszem, Szeged kulturális életéből, ha egyáltalán szabadna az életre ezt a jelzőt alkalmazni, *teljességgel hiányoznak a posztmodern művészeti törekvések*, ami ugyan még nem minősít, csak nagy hiányjel, mint az iskolások dolgozatában. Állítólag, egyesek szerint, úgy hallottam, nincs is rá igény. Hamuka ez. Egy lekesen feldúlt mívész nem azért fog „posztolni a modernnél”, mert van rá igény vagy pediglen nincs. Hogy a kultúra áru vagy egészen „más”, a mű szempontjából teljesen érdektelen. Arra pedig, hogy a posztmodernre minálunk nincs igény, hát erre, nem is találhatnánk jobb cáfolatot, mint a szerda esti ifjúsági házban összehozott *olasz-magyar költészeti fesztivált*. A nézőszámot a meglehetősen zsúfoltság miatt nem ellenőrizhettem, mindenesetre voltak annyian, hogy ezt már érdeklődésnek lehet nevezni.

Persze azzal, hogy költészeti fesztivál, keveset mondanánk, lévén a hagyományos költészettől a különböző médiák határvonalainak összemosásán át a performance-ig mindennel előrukkoltak.

Vászonra vetített képek, előtte a szerző és árnyéka, hagjuk egyszerre szól a hangszórókból, és a zene, no meg a babák, bennük a disznófej, a torokból feszülő üvöltés, az olasz szavak finoman hömpölygő vonulata. És aztán el lehet gondolkozni, hogy mi van, mert mindez elindít. Netán arra is gondolhatunk, hogy a nem-üvöltés hangsúlyosabb az üvöltésnél, vagy arra, hogy a performer vásznon megjelenő árnya az az elmosódó, homogén forma, amelybe belevész a szerző a mű keletkezésékor, vagy a babákból előemelt fej a nagyra tisztelt *folytonosság és fejlődés cáfolata*. Akad irány bőven, csak ki kell bírni a bejárás útját, és nem csak oda, hanem vissza is.

Talán kár lenne itt szerzőkre lebontott mediatációt tartani, minősítgetni, illetve párhuzamot vonni olasz és magyar tendenciák között, mert ritkán elkapható eseményről, nem pedig havonta kritizálható produkcióról lenne itt szó. *Mondhatnánk: na, ez az év is jól kezdődik.*

PODMANICZKY

Valentin-napi virágkötészeti bemutatóban gyönyörködhetnek a látogatók még ma és holnap, 10 és 18 óra között a Victor Hugo utcai Fidesz-klubban

Vigyen Valentin-virágot!

A szeretetet kifejezni sokféleképpen lehet. A magyar szokásrend szerint régtől fogva a karácsony a legünneplősebb alkalm. S persze szeretteink egyéni jeles napjai, a születésnapok és a névnapok, amelyekről legalább egy szál virággal, egy „Isten éltesen!” jókívánsággal illik megemlékezni. – Arról, hogy van az esztendőnek még egy napja – bár nem a mi hagyományainkban gyökerező –, amin a szeretet és a virágoké a „főszerep”, ifjabb nemzedékeink alig-alig tudnak valamit.

Évszázaddal ezelőtt pedig a magyar polgárházaknál is szokásban volt Valentin virágaival szeretetet kinyilvánítani és üzenni. Február 14-én, Szent Valentin (és Bálint) napján a kedveseknek egy szál, egy csokor virággal adták tudtára azt, hogy szeretik – illetve azt, már nem kedvelik – őket. Az egykori orvos, Valentin – kiből később (ki tudja már, miért) az ifjú házások, az utazók és a méhészek egyik védőszentje lett, névnapja pedig virágünneppé, a bokrétaöntők versengésévé változott – napjának virágai szimbolikus jelentéssel bírtak. Jelképként alájában azokat az értelemeket hordozták, melyeket a virágnyelv kevésbé direkt és ünnepi alkalmon is kifejezett. Például „a róza azt jelenti, hű vagyok”, az ibolya azt, szerényen helyet kérek a szívemben, „a nefejejs, hogy

el ne felejt”, a gyöngyvirág, hogy már régen szeretlek, a szegfű azt, ragyogjon kettőnkre a Nap... A virágsszószóval régen elmondattak rosszabb üzeneteket is: a vénlányoknak küldött kaktusz meglehetősen nyílt utalás volt a szűrösságra, a száraz kóró arra, hogy hervadozzon, aki kapja, a Mecsekben nyíló illatos hunyor pedig egyenesen a megvetés jelképe, a virág helyett küldött, zöld csírák vöröshagyma azt fejezte ki, „elfelejtettelek, nem szeretlek már”...

A Valentin és Bálint napján küldött virágbokréta persze jórészt a szép érzelmeket, a jókívánságokat kötötték eleink – szerte a világon. Szeretetre, békeségre vágyást, összetartozást fejeztek ki vele – örömet nyújtottak és kaptak általa. Percnyi meleget a szívük táján, némi meghatottságot, s talán a hála érzetét. Csupa olyasmit, amire ma is oly nagyon szükségünk van. Merjük bevallani! S vigyünk szeretteinknek egy szál, egy csokor virágot Valentin napján! – Akik pedig ne találtán attól félnek, hogy az elfeledett, az ismeretlen szokás virágos üzenetét nem értik meg a nékik kedvesek, mondják ki bátran szóval is (akkor is, ha mára sajnos elszoktunk ettől) a jókívánságot. Uram bocsá, az sem szégyen, ha mások füle hallatára teszik...

Sz. M.

Üzenetek

SOÓS ÉVA. Születésnapod alkalmából nagyon sok boldogságot kíván
Turpi – Kata – Sándorka.

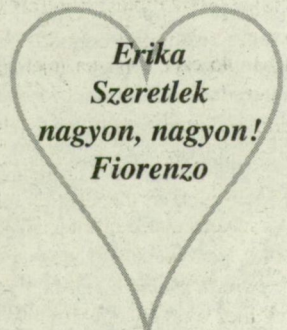
ERIKA, szeretlek, nagyon, nagyon.
Fiorenzo.

KISFIAMNAK,
Olivérnek, szeretettel.

V. DÁVIDNAK
sok szeretettel, anya.

Márciusban rektorválasztás lesz a JATE-n

Egy hét múlva, február 27-én *professzori gyűlés lesz a József Attila Tudományegyetemen*, amelynek résztvevői *ajánlást tesznek az új rektor személyére*. Ajánlási joga van az érdekviseleti tanácsnak és a hallgatói önkormányzati tanácsnak is. A jelölés az egyetemi tanács tagjainak feladata. A jelöltek közül a rektort az egyetemi tanács nyilvános ülésén választják meg, titkos szavazással – márciusban.

A főtieknél természetesen részletesebb az a szabályzat, amelyet a rektorválasztásról fogadott el tegnapi ülésén az egyetemi tanács. Az idő sürget, hiszen *Róna-Tas András* megbízatása június 30-án lejár; az újonnan elfogadott szabályzat szerint a következő rektor az előző rektor megbízatásának lejártá előtt legalább három hónappal választandó meg.

Felvételek az alsóvárosi iskolába

Az Alsóvárosi Általános Iskola az 1992/93-as tanév első osztályosai számára *felvételi hirdet* az induló – 3. osztálytól – angol, illetve *német nyelvi csoportokba*. Az első osztályban az anyanyelvi oktatás Tolnainé-féle módszerrel történik majd, a testnevelés tantárgy keretében pedig népitánc-tanítás is lesz. Az iskola kívánságra önköltséges idegen nyelvi és fejszámolási készséget fejlesztő szorobántanfolyamokat is indít.

A felvételi elbeszélgetést február 19-én délután 2 és 5 óra között tartják az iskolában (Dobó u. 42.). Az alsóvárosi iskola körzeten kívüli diákok jelentkezését is várja.

A Pompeji felolvasó estje

Megjelent a Pompeji legújabb, ezúttal zöld, mások szerint kék száma. Ám, ha ez nem is, annyi azonban mégis bizonyos, hogy a folyóirat munkatársai, régi kedves szerzői, barátai *felolvasó estet tartanak* ma, a Szegedi Akadémiai Bizottság nagytermében (Somogyi u. 7). A rendezvény, akárcsak tavaly, most is *Bálint, vagyis a szerelem napján* rendeztetik. A lap szerkesztői szeretnék hagyományossá tenni ezt a napot a Pompeji számára.

1992 február 14-én este hét órától felolvasnak: *Csuhai István, Balog József, Darvasi László, Latzkovits Miklós, Németh Gábor, Orsós László, Jakab, Podmaniczky Szilárd, Solymosi Bálint, Szántó István és Utasi Csilla.*